

Sygn. akt I ACa 85/13

Sygn. akt I ACa 85/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 lipca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA Robert Obrębski (spr.)

Sędzia SA Małgorzata Rybicka – Pakuła

Sędzia SO del. Joanna Zaporowska

Protokolant st. sekr. sąd. Ewelina Borowska

po rozpoznaniu w dniu 3 lipca 2013 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. R. i B. L.

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie Mazowieckiemu

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 19 września 2012 r., sygn. akt II C 781/11

1. oddala apelację;

2. zasądza od Skarbu Państwa - Wojewody Mazowieckiego na rzecz M. R. i B. L. kwoty po 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu w postępowaniu apelacyjnym.

Sygn. akt IA Ca 85/13

UZASADNIENIE

Pozwem z 7 października 2011 r. M. R. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa reprezentowanego przez Wojewodę Mazowieckiego kwoty 304771,83 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wydania wyroku albo od daty sporządzenia opinii przyjętej za podstawę oszacowania szkody do dnia zapłaty tytułem odszkodowania za utratę przez poprzednika prawnego powoda nieruchomości przy ul. (...) w W., objętej działaniem dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze W.. Powód podnosił, że pierwsza decyzja odmowna z dnia 14 września 1953 r., wydana przez Prezydium Rady Narodowej W., została unieważniona decyzją Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 4 kwietnia 2007 r. oraz decyzją Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 13 września 2000 r., jednakże decyzjami Prezydenta W. z 7 kwietnia 2003 r. i 15 grudnia 2003 r. nie został uwzględniony wniosek o przyznanie własności czasowej z art. 7 dekretu, część wskazanej nieruchomości, stanowiąca własność W., została bowiem oddana w użytkowanie wieczyste na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) („”), zaś pozostała jej część, stanowiąca własność Skarbu Państwa, została zajęta pod ulicę (...). Jako podstawę prawną roszczenia powód

wskazywał 160 k.p.a. i podnosił, że jego wartość odpowiadała szóstej części wartości nieruchomości ustalonej przez biegłego w sprawie (...) Sądu Okręgowego w Warszawie, w której pozew został odrzucony w stosunku do powoda ze względu na czasową niedopuszczalność drogi sądowej wywołaną niezakończeniem postępowania administracyjnego o przyznanie odszkodowania, które zostało wszczęte przez H. G. (1) i toczyło się z udziałem pozostałych następców prawnych poprzednich właścicieli wskazanej nieruchomości, nie zostało zaś zakończone w stosunku do M. R. i B. L.. Osobnym pozwem z dnia 4 listopada 2011 r. z analogicznym żądaniem, opartym na tych samych okolicznościach, wystąpiła B. L., której sprawa, zarządzeniem z dnia 20 grudnia 2011 r., została połączona do wspólnego rozpoznania ze sprawą wniesioną przez M. R.. Modyfikując powództwo przez podanie ewentualnej jego podstawy, powodowie twierdzili, że żądania obu pozwów uzasadnia ponadto niezgodne z prawem odrzucenie pozwu w sprawie (...) oraz oddalenie zażalenia powodów na podstawie wydane przez Sąd Okręgowy.

Strona pozwana wносиła o oddalenie powództwa z powodu przedawnienia roszczeń dochodzonych przez oboje powodów, twierdziła bowiem, że żądania zostały zgłoszone po upływie trzech lat od wydania obu decyzji nadzorczych z dnia 13 września 2000 r. i z dnia 4 kwietnia 2001 r., jak też że powodowie nie wykazali, aby przed upływem terminu przedawnienia, wystąpili z wnioskami o przyznanie odszkodowań na właściwej drodze postępowania administracyjnego, skutku takiego nie mógł bowiem wywołać wniosek powodów z dnia 23 maja 2003 r. o podjęcie postępowania administracyjnego, wywołanego wnioskiem H. G. (1) o przyznanie odszkodowania na podstawie art. 215 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, wniesionym w dniu 8 listopada 1995 r., zwłaszcza że po uchyleniu decyzji odmownej z dnia 28 września 2004 r., wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. z dnia 21 grudnia 2002 r., powodowie nie sprecyzowali podstawy swoich roszczeń i nie podali, aby dochodzili swojej części odszkodowania na podstawie art. 160 k.p.a.

Wyrokiem z dnia 19 września 2012. Sąd Okręgowy zasądził od Skarbu Państwa – Wojewody Mazowieckiego na rzecz M. R. kwotę 304771,83 zł wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 115764,83 zł od dnia 30 grudnia 2010 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 189007 zł za okres od dnia 7 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty. Ponadto Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz B. L. kwotę 304771,83 zł z odsetkami ustawowymi od kwoty 115764,83 zł od 30 grudnia 2010 r. do dnia zapłaty oraz od kwoty 189007 r. za okres od 11 stycznia 2012 r. do dnia zapłaty, oddalił oba powództwa w pozostałym zakresie i zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwoty po 7717 zł tytułem zwrotu kosztów procesu. Na podstawie dokumentów złożonych przez strony, Sąd Okręgowy ustalił, że nieruchomość położona przy ul. (...) o powierzchni 469 m⁽²⁾, w połowie należąca do S. R., w dalszej części stanowiąca współwłasność T. R., R. R. i H. G. (1), została objęta skutkami dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze W., z dniem 21 listopada 1945 r. przeszła więc na własność gminy stołecznej, zaś wniosek poprzednich właścicieli z dnia 11 lutego 1949 r. został rozpoznany negatywnie decyzją Prezydium Rady Narodowej W. z dnia 14 września 1953 r., została następnie podzielona, część tej działki umową z dnia 3 marca 1961 r. została oddana w użytkowanie wieczyste ustanowione na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) („”) na okres 80 lat, pozostała zaś część została natomiast zajęta pod ulicę (...). Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że w odniesieniu do części wskazanej nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa, nieważność decyzji dekretowej z dnia 14 września 1953 r. została stwierdzona decyzją Prezesa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast z dnia 13 września 2000 r., jak też że decyzją Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W. z dnia 4 kwietnia 2001 r. została stwierdzona nieważność decyzji dekretowej w odniesieniu do tej części wskazanej nieruchomości, która stanowi własność W.. Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że decyzjami z dnia 7 kwietnia 2003 r. i z dnia 15 grudnia 2003 r., wydanymi po rozpoznaniu wniosku złożonego na podstawie art. 7 powołanego dekretu, w odniesieniu do obu wskazanych części nieruchomości nie zostało ustanowione prawo użytkowania wieczystego na rzecz następców prawnych przedwojennych właścicieli gruntu.

Ponadto Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskiem z dnia 8 listopada 1995 r. H. G. (1) wystąpiła na drodze administracyjnej o naprawienie szkody spowodowanej utratą nieruchomości wskazanej w pozwie, twierdziła, że działa także w imieniu wszystkich następców prawnych przedwojennych jej właścicieli i powoływała art. 215 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami jako podstawę tego żądania, postępowanie w tej sprawie zostało jednak zawieszono w związku z toczeniem się innych postępowań, zaś po ich zakończeniu oraz w wyniku złożenia przez H. G. (1), W. R., M. R. oraz B. L. stosownego wniosku, zostało podjęte i zakończone decyzją odmowną z dnia 28 września

2004 r., która została następnie utrzymana w mocy decyzją Wojewody Mazowieckiego z dnia 22 grudnia 2004 r., jednakże w wyniku uwzględnienia skargi zainteresowanych, jak ustalił Sąd Okręgowy, wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 21 grudnia 2005 r., I SA/Wa 361/05, zaskarżone decyzje zostały uchylone do ponownego rozpoznania, w ramach którego decyzją Prezydenta W. z dnia 24 lipca 2006 r. w części dotyczącej H. G. (1) i W. R. sprawa została przekazana do załatwienia przez Samorządowego Kolegium Odwoławcze w W., które decyzją z dnia 16 sierpnia 2006 r. odmówiło przyznania odszkodowania, natomiast w części dotyczącej powodów, jak ustalił Sąd Okręgowy, nie zostały podjęte żadne czynności związane z ponownym rozpoznaniem wniosku, poza wezwaniem wszystkich osób zainteresowanych do sprecyzowania podstawy odszkodowania, w szczególności podania, czy jest ono dochodzone w oparciu o art. 160 k.p.a. w sytuacji, gdy w jego toku zostały wydane dwie decyzje nadzorcze stwierdzające nieważność decyzji dekretowej z dnia 14 września 1953 r. W podanym stanie, jak ustalił Sąd Okręgowy, wszyscy uczestnicy opisanej sprawy administracyjnej, w tym powodowie, wystąpili na drogę sądową z pozwem o zasądzenie na swoją rzecz należnych odszkodowań, w postępowaniu przez Sąd Okręgowy, które toczyło się pod sygn. (...), wartość nieruchomości wskazanej w pozwie została oszacowana przez biegłego sądowego na kwotę 1828631 zł, jednakże postanowieniem z dnia 21 lipca 2008 r., jak ustalił Sąd Okręgowy, pozew został odrzucony wobec M. R. i B. L. z powodu niewyczerpania obligatoryjnej drogi postępowania administracyjnego poprzedzającego wniesienie pozwu, zaś zażalenie powodów na to postanowienie zostało oddalone postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 31 sierpnia 2009 r., wydanym w sprawie I ACz 1373/09. Sąd Okręgowy ustalił ponadto, że mając na celu potrzebę wyczerpania drogi administracyjnej, wnioskiem z dnia 19 stycznia 2010 r., działając także w imieniu powódki, M. R. wystąpił do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W. o odszkodowanie, w części dotyczącej nieruchomości stanowiącej własność m.st. W., decyzją z dnia 15 lutego 2011 r., wniosek ten został załatwiony odmownie z powodu upływu terminu przedawnienia przewidzianego art. 160 § 6 k.p.c., w pozostałym zakresie, dotyczącym gruntu należącego do Skarbu Państwa, został przekazany według właściwości Ministrowi Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, który z tego samego powodu, decyzjami z dnia 13 marca 2012 r., odmówił powodom przyznania odszkodowania za szkodę wywołaną decyzją dekretową z dnia 14 września 1953 r. Rozpoznając osobny wniosek powodów, decyzją z dnia 17 lutego 2011 r., Samorządowe Kolegium Odwoławczego w W., jak ustalił Sąd Okręgowy, odmówiło zmiany decyzji wydanej w dniu 16 sierpnia 2006 r. przez rozciągnięcie jej treści również na powodów. Sąd Okręgowy ustalił ponadto, na podstawie postanowień spadkowych, porządek dziedziczenia po S. R., T. R. i R. R., wskazał, że powodom należy się odszkodowanie odpowiadające szóstej części wartości nieruchomości opisanej w pozwie, stwierdził ponadto, że pismem z dnia 2 sierpnia 2012 r. do powodów dotarła informacja od Prezydenta W., że nie otrzymają nieruchomości zamiennej.

Oceniając znaczenie prawne ustalonych okoliczności, Sąd Okręgowy wskazał na przyczyny zastosowania w tej sprawie art. 160 k.p.a., omówił także przesłanki zasadności powództwa opartego na tym przepisie oraz legitymację czynną w sprawie o naprawienie szkody wyrządzonej decyzją administracyjną, której nieważność została stwierdzona decyzją nadzorczą. Odnosząc natomiast poczynione uwagi ogólne do okoliczności tej sprawy, Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że decyzja Prezydium Rady Narodowej W. z dnia 14 września 1953 r. wyrządziła powodom szkodę rzeczywistą polegającą na utracie uprawnienia majątkowego, które było przewidziane art. 7 powołanego dekretu, nieodwracalne skutki jej wydania spowodowały bowiem, że na rzecz powodów nie zostało ostatecznie ustanowione prawo użytkowania wieczystego żadnej z dwóch części nieruchomości przy ul. (...). Dostrzegając w decyzjach nadzorczych podstawę uzasadniającą stwierdzenie, że wydanie decyzji z dnia 14 września 1953 r. było bezprawne, Sąd Okręgowy wskazał, że powodom nie została przyznana nieruchomość zamienna, podniósł, że art. 7 ust. 4 dekretu przewidywał taką możliwość, jednakże tylko w odniesieniu do sytuacji, gdy odmowa przyznania własności czasowej była wynikiem prawidłowego jego zastosowania, nie odnosił się natomiast do wypadków naruszenia przepisów dekretu, które stanowiło podstawę późniejszego stwierdzenia, we właściwym trybie nadzorczym, nieważności decyzji dekretowej. Sąd Okręgowy dopatrył się ponadto związku przyczynowego pomiędzy wydaniem nieważnej decyzji z dnia 14 września 1953 r. a stratą powodów, nie znalazł ponadto podstaw do uwzględnienia zarzutu przedawnienia roszczeń dochodzonych w tej sprawie, stwierdził bowiem, że powodowie wystąpili z wnioskiem o odszkodowanie, bieg terminu przedawnienia art. 160 § 6 k.p.a. został więc skutecznie przerwany pismem powodów z dnia 23 maja 2003 r. o podjęcie postępowania wywołanego wnioskiem H. G. (1), powodowie powoływali się bowiem w jego treści na okoliczność wcześniejszego wydania obu decyzji nadzorczych, wyrażali więc wolę uzyskania należnego

odszkodowania, zachowali się tym samym w sposób właściwy dla osoby dochodzącej takiego roszczenia na gruncie stanu prawnego, który obowiązywał do dnia 1 września 2004 r. Sąd Okręgowy uznał wskazane pismo za samoistny wniosek o odszkodowanie, wniesiony na podstawie art. 160 § 4 k.p.a., wskazał, że powodowie byli traktowani przez organy administracyjne jako uczestnicy postępowania dotyczącego tych roszczeń, zaś przy ponownym rozpoznaniu sprecyzowanego wniosku H. G. (1), nie zostali objęci postanowieniem Prezydenta W. z dnia 24 lipca 2006 r. dotyczącym przekazania sprawy według właściwości, a następnie w stosunku do powodów nie została wydana decyzja Samorządowego Kolegium Odwoławczego z dnia 16 sierpnia 2006 r., którą negatywnie zostały załatwione roszczenia zgłoszone przez H. G. (1) oraz W. R.. Sąd Okręgowy wskazał, że powinnością organ prowadzącego postępowanie było nadanie właściwego biegu sprawie także w odniesieniu do powodów i wydanie decyzji w stosunku do wszystkich uczestników postępowania, uznał ponadto, że wniosek powodów nie został rozpoznany przez właściwy organ przed wniesieniem sprawy, termin przedawnienia roszczenia, który został przerwany złożeniem pisma z dnia 23 maja 2003 r., nie rozpoczął więc biegu i nie mógł upłynąć przed wniesieniem pozwu w tej sprawie. Ponadto Sąd Okręgowy uznał, że gdyby uzasadnione było przyjęcie innego stanowiska, zakładającego, że termin przedawnienia roszczeń nie został przerwany wskazanym pismem, zaniechanie podjęcia przez organ prowadzący postępowanie zainicjowane wnioskiem H. G. (1) czynności dotyczących nadania temu pismu dalszego biegu należałoby uznać za argument na rzecz tezy, iż podniesienie zarzutu przedawnienia stanowiło nadużycie prawa podmiotowego ze strony Skarb Państwa w znaczeniu przyjętym w art. 5 k.c. i nie zasługiwało na uwzględnienie przy rozstrzygnięciu o zasadności powództwa wniesionego w tej sprawie. W sytuacji, gdy wartość nieruchomości oszacowanej przez biegłego w sprawie (...) nie była sporna, mając na uwadze podane argumenty, Sąd Okręgowy zasądził od pozwanego na rzecz obojga powodów odszkodowanie odpowiadające szóstej części kwoty podanej we wskazanej opinii wraz z odsetkami, rozbitymi na dwa okresy, różne dla każdej z osób działających po stronie powodowej. O kosztach procesu Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. i § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu i uznał, że żądania powodów nie zostały uwzględnione tylko w nieznacznym zakresie, dotyczącym odsetek.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł pozwany. Zaskarżając ten wyrok w części uwzględniającej powództwo i orzekającej o kosztach procesu, pozwany zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie art. 233 § 1 w zw. z art. 236 i art. 217 § 2 k.p.c. przez poczynienie niepełnych ustaleń faktycznych, przyjęcie nielogicznych wniosków na podstawie wybranych dowodów, pominięcie części dowodów wskazywanych przez pozwanego w piśmie procesowym z dnia 20 kwietnia 2012 r., zaniechanie podjęcia decyzji co do wniosków dowodowych strony pozwanej albo wadliwe oddalenie tych wniosków oraz przeoczenie, że zostały one zgłoszone na okoliczności istotne dla sprawy, wykazywały bowiem, że wniosek powodów z dnia 23 maja 2003 r. o podjęcie postępowania z wniosku H. G. (1) nie mógł zostać uznany za wniosek o odszkodowanie z art. 160 k.p.a. związane ze stwierdzeniem nieważności decyzji dekretowej z dnia 14 września 1953 r. Apelacja została ponadto oparta na zarzucie naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 123 § 1 k.c. w zw. z art. 160 § 6 k.p.a. przez nieuzasadnione przyjęcie, że wniesienie wskazanego pisma stanowiło czynność przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia roszczenia z art. 160 k.p.a., która przerwała bieg terminu przedawnienia roszczenia przewidzianego powołanym przepisem. Ostatni zarzut apelacji dotyczył naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 5 k.c. przez bezzasadne uznanie, że podniesienie zarzutu przedawnienia stanowiło nadużycie prawa podmiotowego ze strony Skarbu Państwa. Na podstawie tych zarzutów, pozwany wniósł o zmianę zaskarżonej części wyroku Sądu Okręgowego przez oddalenie powództwa w uwzględnionej jego części oraz obciążenie powodów kosztami procesu za obie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powodowie wnieśli o jej oddalenie i obciążenie pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie. Zaskarżony wyrok został oparty na prawidłowych ustaleniach, które w całości zostały przyjęte przez Sąd Apelacyjny za podstawę rozstrzygnięcia o zasadności apelacji, zostały bowiem oparte na prawidłowej ocenie dokumentów złożonych przez strony, zarzuty apelacji nie były natomiast uzasadnione i nie dawały podstawy do zmiany zaskarżonego wyroku. Nie można było podzielić zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy

prawa procesowego na etapie wykorzystania dowodów zgłoszonych przez strony przy ustalaniu podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Można tylko przyznać, że nie wszystkie wnioski dowodowe, w tym zawarte w piśmie pozwanego z dnia 20 kwietnia 2012 r., zostały rozstrzygnięte przez wydanie osobnych decyzji dowodowych przez Sąd Okręgowy. Wskazane uchybienie nie miało jednak żadnego wpływu na wynik sprawy, nie mogło więc samodzielnie uzasadniać apelacji, zwłaszcza że z uzasadnienia zaskarżonego wyroku nie wynika, aby istotna część dowodów została przeoczona. Sąd Okręgowy nie poświęcił uwagi omówieniu treści skargi powodów do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego, która w całości została uwzględniona wyrokiem z dnia 21 grudnia 2005 r., wydanym w sprawie I SAWa 361/05, uznał jednak, że intencje powodów zostały wyrażone w piśmie z dnia 23 maja 2003 r. na tyle wyraźnie, aby zawarte w nim wnioski można było uznać za wyrażenie woli uzyskania odszkodowania za utratę nieruchomości, zwłaszcza przy uwzględnieniu okoliczności wcześniejszego wydania obu decyzji nadzorczych stwierdzających nieważność decyzji z dnia 14 września 1953 r. Podzielając stanowisko przyjęte przez Sąd Okręgowy i odnosząc się do zarzutu dotyczącego naruszenia prawa procesowego w sposób wskazany w apelacji, Sąd Apelacyjny uznał, że nawet powoływanie się przez powodów, w treści wskazanej skargi, na brak wiedzy o roszczeniach z art. 160 k.p.a., nie uzasadniało uznania, że w piśmie z dnia 23 maja 2003 r. stanowiącym wniosek o podjęcie postępowania wywołanego wnioskiem H. G. (1), powodowie nie wyrazili woli dochodzenia odszkodowania, także związanego z uprzednim wydaniem decyzji nadzorczych, na tyle wyraźnie, aby można było uznać, że pismo to stanowiło czynność przedsięwziętą bezpośrednio w celu jego dochodzenia. Uzupełnienie rozważań Sądu Okręgowego o analizę treści wskazanej skargi, nie daje w każdym razie podstawy do przyjęcia, że w jej treści powodowie przejawiali odmienne zamiary albo by swoich roszczeń nie wiązali z okolicznością utraty nieruchomości przy ul. (...), w wyniku wydania decyzji dekretowej z dnia 14 września 1953 r., jak też z okolicznością uprzedniego wydania dwóch decyzji nadzorczych, stwierdzających nieważność tej decyzji w sytuacji, gdy wskazane okoliczności zostały bezpośrednio podane w treści pisma z dnia 23 maja 1953 r. Uzupełnienie ustaleń Sądu Okręgowego o dokładniejsze przedstawienie treści skargi do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. nie daje podstawy do podważenia tych ustaleń Sądu Okręgowego, na bazie których zostało przyjęcie, że wskazane pismo miało na celu dochodzenie roszczenia z art. 160 k.p.a., przerwało więc bieg termin przedawnienia, jak również że zarzut zgłoszony przez pozwanego nie mógł zostać uwzględniony przy orzekaniu o zasadności powództwa. Przeciwno stanowisku pozwanego przemawiała ponadto negatywna ocena zasadności pozostałych zarzutów apelacji, dotyczących naruszenia prawa materialnego, w tym art. 123 § 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 160 § 6 k.p.a. i art. 5 k.c.

Czasowa lokalizacja podstawowych dla tej sprawy okoliczności uzasadnia uznanie, nawet bez konieczności odwoływania się do uchwały pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2011 r., III CZP 112/10, że podstawę prawną roszczenia dochodzonego przez powodów w osobnych pozwach stanowi art. 160 k.p.a. oraz że powodowie nie mogli dochodzić swoich roszczeń bezpośrednio na drodze postępowania sądowego, decyzje nadzorcze zostały bowiem wydane w datach o ponad trzy lata wyprzedzających wejście w życie nowelizacji kodeksu cywilnego, którą skreślony został art. 160 k.p.a. Z trafnych ustaleń Sądu Okręgowego, które nie były kwestionowane w apelacji, wynika jednoznacznie, że nie tylko decyzje nadzorcze stwierdzające nieważność decyzji dekretowej z dnia 14 września 1953 r., ale również decyzje odmawiające uwzględnienia wniosku o przyznanie użytkownika wieczystego w stosunku do nieruchomości wskazanej w pozwie, wydane przez Prezydenta W. w dniach 7 kwietnia 2003 r. oraz 15 grudnia 2003 r., zostały wydane przed 1 września 2004 r., a więc zanim art. 160 k.p.a. został usunięty z obowiązującego systemu prawnego, z drugiej zaś strony ponowne wydanie wskazanych decyzji odmownych spowodowało możliwość zasadnego dochodzenia przez powodów roszczenia przewidzianego powołanym przepisem w odniesieniu do szkody wywołanej nieważną decyzją dekretową (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2009 r., I CSK 96/09). W sytuacji, gdy wszystkie istotne dla sprawy okoliczności faktyczne wystąpiły przed 31 sierpnia 2004 r., nie może ulegać kwestii, że dla skutecznego dochodzenia roszczenia właściwa była droga postępowania administracyjnego określonego art. 160 § 4 i 5 k.p.a. oraz że przerwanie biegu terminu przedawnienia wskazanego w § 6 tego przepisu mogło nastąpić wyłącznie przez wystąpienie przez powodów z wnioskiem do organu administracyjnego, nie mogło natomiast zostać wywołane przez wytoczenie powództwa. Nie miało także istotnego znaczenia dla oceny zasadności zarzutu przedawnienia to, że przed uchyceniem powołanego przepisu, postępowanie administracyjne nie zostało zakończone, w szczególności wobec powodów. Nie można było natomiast podzielić tezy zawartej w apelacji, jakoby wskazane postępowanie nie zostało wszczęte oraz by przyjmując takie stanowisko, Sąd Okręgowy poczynił dowolne ustalenia oraz pominął istotne

dowody, na które powoływała się strona pozwana. Wskazanej tezy nie uzasadnia ani treść pisma powodów z dnia 23 maja 2003 r., złożonego wraz z pozostałymi uczestnikami postępowania, które zostało wywołane wnioskiem H. G. (1) z dnia 8 listopada 1995 r., nie przemawia za nią także pierwotna podstawa tego wniosku, ani okoliczność, że pismo to stanowiło wniosek o podjęcie zawieszono postępowania, zostało więc złożone do akt sprawy administracyjnej, która była w toku. Przeciwnie, liczne argumenty, także związane z dalszym tokiem sprawy administracyjnej wywołanej wskazanym wnioskiem, uzasadniają przyjęcie, że wystąpienie przez powodów ze wskazanym pismem należało uznać za czynność zmierzającą bezpośrednio do dochodzenia roszczenia z art. 160 k.p.a. przed organem, do obowiązków którego należało nadanie temu pismo dalszego biegu uwzględniającego jego treść i znaczenie prawne. Nie ulega wątpliwości, na co zasadnie wskazał Sąd Okręgowy, że w dacie wystąpienia przez H. G. (1) z wnioskiem o przyznanie odszkodowania za utratę spornej nieruchomości, za podstawę prawną którego w decyzji odmownej Prezydenta W. z dnia 28 września 2004 r. został uznany art. 215 ust. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, art. 160 k.p.a. nie mógł stanowić podstawy jego uwzględnienia, obie decyzje nadzorcze zostały bowiem wydane po kilku latach od złożenia wniosku. Z drugiej strony nie może ulegać kwestii, że H. G. (1) wyraziła wolę wystąpienia o należne odszkodowanie. Nie ulega także kwestii, jak wskazał Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia z dnia 31 sierpnia 2009 r., wydanego w sprawie I ACz 1373/09, że od początku powodowie nie byli wnioskodawcami ani też uczestnikami w postępowaniu administracyjnym zainicjowanym przez H. G. (1), uzyskali jednak taki status w dalszym jego toku i byli uważani za jego uczestników także przez organy prowadzące to postępowanie, w każdym razie do momentu wydania przez Prezydenta W. decyzji z dnia 24 lipca 2006 r. o jego przekazaniu według właściwości. Nie ulega też kwestii, że powodowie jako następcy prawni poprzednich właścicieli, przystąpili do tego postępowania z zamiarem uzyskania właściwej części odszkodowania dla siebie, nie ograniczali natomiast swojego udziału do poparcia roszczenia dochodzonego przez H. G. (1) i W. R., który również nie wystąpił z pierwotnym wnioskiem. W sytuacji, gdy samo roszczenie o przyznanie, także powodom, odszkodowania należnego następcom prawnym dawnych właścicieli zostało zgłoszone wcześniej, w treści wnioski z dnia 23 maja 2003 r. powodowie nie mieli obowiązku ponownie zgłaszać roszczenia, które było znane organowi prowadzącemu postępowanie, byli natomiast uprawnieni do zaprezentowania uzupełnionej podstawy faktycznej roszczenia, w szczególności mogli domagać się uwzględnienia okoliczności wydania, w czasie spoczywania postępowania w stanie zawieszenia, dwóch decyzji nadzorczych, które wykazywały, że została wypełniona istotna przesłanka roszczenia, którego dochodzili na drodze administracyjnej (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2008 r., III CZP 101/08, uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 5 grudnia 2008 r., III CZP 123/08 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2009 r., III CZP 101/08). Ocena znaczenia prawnego podniesienia okoliczności związanych z wydaniem obu decyzji nadzorczych stwierdzających nieważność decyzji dekretowej z dnia 14 września 1953 r. należała do organu prowadzącego postępowanie i nie usprawiedliwiała pominięcia tej okoliczności w dalszym toku czynności. W sytuacji, gdy postępowanie mające za przedmiot dochodzone przez powodów odszkodowanie było w toku, wywołane bowiem zostało przez wniosek H. G. (1) z dnia 8 listopada 1995 r., nie można było wymagać, aby powodowie występowali z nowym wnioskiem, by inicjowali kolejną sprawę administracyjną dotyczącą tego samego odszkodowania, należało natomiast przyjąć, że uprawnieni mogli uzupełnić podstawę faktyczną, zmieniając tym samym i rodzaj dochodzonego roszczenia. Nie można więc zgodzić się ze stroną pozwaną, aby powinnością powodów było złożenie osobnego oświadczenia woli dotyczącego dochodzenia odszkodowania na podstawie art. 160 k.p.a. Takie oświadczenie zostało złożone w postępowaniu zainicjowanym przez H. G. (1), do którego powodowie przystąpili we własnym imieniu, powołali się na okoliczność stwierdzenia nieważności decyzji dekretowej z dnia 14 września 1953 r., dla organu prowadzącego sprawę nie powinno więc ulegać kwestii, że wolą powodów było uzyskanie odszkodowania na podstawie uzupełnionej w ten sposób podstawy faktycznej w części przypadającej na każdą z osób, które wystąpiły z wnioskiem o podjęcie zawieszono postępowania i powołały się na wydane w międzyczasie decyzje nadzorcze. Jak zaznaczono, nie miało istotnego znaczenia, czy powodowie świadomi byli rodzaju dochodzonego roszczenia, nie można było bowiem od powodów wymagać znajomości art. 160 k.p.a., ani też prezentowania pogłębionej analizy prawnej okoliczności, na które powoływali się wszyscy uczestnicy postępowania wszczętego przez H. G. (1). Brak podstaw do podzielenia wskazanej tezy strony skarżącej potwierdza ponadto dalszy tok postępowania wywołanego wskazanym wnioskiem oraz przyczyna odrzucenia pozwu wniesionego w sprawie (...) w stosunku do powodów, tak bowiem w decyzji odmownej z dnia 28 września 2004 r., jak też w decyzji Wojewody Mazowieckiego z dnia 22 grudnia 2004 r., utrzymującej w mocy negatywną decyzję Prezydenta W. a przede wszystkim w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 21 grudnia 2005 r., którym obie

wskazane decyzje zostały uchylone i sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania, powodowie zostali wskazani jako uczestnicy sprawy, zaś w uzasadnieniu powołanego wyroku jednoznacznie zostało wskazane, że przy ponownym rozpoznaniu sprawy, roszczenie powinno zostać ocenione przy uwzględnieniu powoływania się przez zainteresowanych na nieważność decyzji dekretowej z dnia 14 września 1953 r., stwierdzonej decyzjami nadzorczymi, na które powoływały się wszystkie osoby podpisane pod pismem z dnia 23 maja 2003 r. Pismem z dnia 5 czerwca 2006 r., organ rozpoznający sprawę ponownie wezwał wprawdzie wszystkich zainteresowanych do sprecyzowania podstawy prawnej roszczenia, uzyskał wprawdzie odpowiedź od pełnomocnika W. R., jednakże przeoczył, że od powodów nie można było oczekiwać wskazania podstawy prawnej roszczenia, którego podstawa faktyczna została zakreślona przez pierwotnego wnioskodawcę i została uzupełniona pismem z dnia 23 maja 2003 r., któremu od początku należało nadać właściwy bieg. Nie może ulegać kwestii, że powodowie nie mogli zmienić treści wniosku złożonego przez H. G. (1), nie ulega także kwestii, że dalszy bieg sprawie mającej za przedmiot roszczenie z art. 160 k.p.a., został nadany przez Prezydenta m.st. W. nie tylko w stosunku do W. R., ale również wobec pierwotnego wnioskodawcy H. G. (1), a następnie w stosunku do jej następcy prawnego. Zachodziły więc podstawy do uznania, że także w stosunku do powodów, należało nadać sprawie analogiczny bieg, a przede wszystkim zakończyć postępowanie również w stosunku do M. R. oraz B. L., nie ulega bowiem kwestii, że w stosunku do H. G. (1) oraz W. R., decyzją z dnia 16 sierpnia 2006 r., Samorządowe Kolegium Odwoławcze w W. negatywnie się odniosło do wniosku o przyznanie odszkodowania z art. 160 k.p.a., a nie z art. 215 ust. 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami. W stosunku do powodów należało podjąć decyzję tego samego rodzaju, wniosek z 23 maja 2003 r. był bowiem czynnością podjętą także przez pozostałe osoby zainteresowane, wobec których ostatecznie została wydana decyzja odmawiająca przyznania należnego odszkodowania z art. 160 k.p.a. Nie miało więc znaczenia, że H. G. (1) nie odpowiedziała na wezwanie organu prowadzącego postępowanie z dnia 5 czerwca 2006 r., zaś W. R. nie występował jako wnioskodawca w postępowaniu administracyjnym. Zasadnie Sąd Okręgowy przyjął, że wniesienie pisma z dnia 23 maja 2003 r. stanowiło czynność podjętą przez powodów w celu dochodzenia roszczenia będącego przedmiotem dalszego postępowania w sprawie administracyjnej, przerwało więc bieg terminu przedawnienia, który nie rozpoczął na nowo swojego biegu aż do dnia, w którym wniesiony został pozew w tej sprawie, zaś przeciwnie stanowisko strony pozwanej nie zasługiwało na uwzględnienie, pomijało bowiem także przyczyny prawomocnego odrzucenia pozwu w sprawie (...)i oddalenia przez Sąd Apelacyjny, postanowieniem z dnia 31 sierpnia 2009 r., I ACz 137309, zażalenia powodów na postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 21 lipca 2008 r.

Prezentując stanowisko, zgodnie z którym we wskazanym postępowaniu administracyjnym powodowie nie dochodzili roszczenia odszkodowawczego opartego na art. 160 k.p.a. w związku z wydanymi decyzjami nadzorczymi, pozwany przeoczył, że z tej właśnie przyczyny odrzucony wobec powodów został pierwszy pozew o odszkodowanie oparte na wskazanym przepisie. Teza skarżącego podważa tym samym prawomocne postanowienie Sądu Okręgowego oraz argumentację podaną przez Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu postanowienia z dnia 31 sierpnia 2009 r., w którym zostało przesądzone, że w stosunku do powodów nie zostało zakończone postępowanie administracyjne, do którego powodowie się przyłączyli w jego trakcie i dochodzili roszczenia opartego na art. 160 k.p.a. Nie wdając się w złożoną ocenę argumentacji prawnej podanej na uzasadnienie stanowiska zakładającego konieczność zakończenia postępowania administracyjnego, które zostało zainicjowane na podstawie podanego przepisu przed jego uchyceniem, za niedopuszczalne należało uznać podważanie ustaleń faktycznych, które były przyczyną odrzucenia pierwszego pozwu wniesionego przez powodów. Strona pozwana nie mogła więc skutecznie podważać w tej sprawie ustalenia, zgodnie z którym przed wniesieniem pozwu w tej sprawie w stosunku do powodów nie zostało zakończone postępowanie administracyjne dotyczące roszczeń z art. 160 k.p.a., które zostało wszczęte przed dniem 1 września 2004 r.

Wprawdzie w uzasadnieniu uchwały pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 31 marca 2011 r., III CZP 112/10, Sąd Najwyższy zasadnie wskazał, że „od dnia wejścia w życie nowelizacji właściwe do dochodzenia odszkodowania za szkodę wyrządzoną wadliwą decyzją administracyjną podjętą przed tym dniem jest – bez względu na dzień wydania ostatecznej decyzji nadzorczej – tylko postępowanie przed sądami powszechnymi (...) nie tylko wtedy, gdy stwierdzenie nieważności lub wydanie z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. ostatecznej decyzji podjętej przed dniem 1 września 2004 r. nastąpiło po tym dniu, ale i wtedy, gdy nastąpiło wcześniej”, jednakże Sąd Najwyższy nie

opowiedział się za poglądem, aby termin przedawnienia roszczenia z art. 160 k.p.a., który został przerwany wnioskiem skierowanym do organu administracyjnego w związku z wydaniem, przed 1 września 2004 r., decyzji nadzorczej stwierdzającej nieważność albo sprzeczność z prawem ostatecznej decyzji administracyjnej, rozpoczynał swój bieg na nowo w tym dniu oraz by ponowny bieg tego terminu był niezależny od okoliczności i daty zakończenia postępowania administracyjnego, które zostało prawidłowo wszczęte w okresie obowiązywania art. 160 k.p.c., na rzecz takiej tezy nie mogą bowiem przemawiać żadne argumenty prawne, przeciwko niej przemawia natomiast treść art. 124 § 2 k.c. Nie jest w szczególności zasadne opowiadanie się za poglądem zakładającym, że wejście w życie nowelizacji do kodeksu cywilnego, którą uchylony został art. 160 k.p.a., stanowiło osobne zdarzenie, od którego należy liczyć początek 3 – letniego terminu przedawnienia roszczenia, które przed 1 września 2004 r. było prawidłowo zgłoszone przed organem administracyjnym prowadzącym postępowanie, które do podanej daty nie zostało zakończone, zwłaszcza że za koniecznością zakończenia postępowań wszczętych na podstawie art. 160 § 4 oraz 5 k.p.a. opowiedział się Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 5 września 2005 r., I 18/04 oraz w wyroku z dnia 21 października 2008 r., SK 51/04. W powołanej uchwale pełnego składu Izby Cywilnej z dnia 31 marca 2011 r., III CZP 112/10, Sąd Najwyższy uznał natomiast za uzasadnione stosowanie art. 5 k.c. do zarzutu przedawnienia roszczenia podniesionego przez pozwanego Skarb Państwa w sprawie o roszczenie z art. 160 k.p.a. wówczas, gdy przyczyną upływu terminu przewidzianego na dochodzenie roszczenia, był przedłużanie postępowania administracyjnego, które zostało wszczęte na podstawie art. 160 § 4 i 5 k.p.a. po uchyleniu tego przepisu, przez organ prowadzący sprawę administracyjną. Za podstawę do zastosowania art. 5 k.p.a. na korzyść uczestników sprawy administracyjnej dotyczącej roszczeń odszkodowawczych, które przed 1 września 2004 r. zostały zgłoszone na podstawie powołanych przepisów, tym bardziej należałoby uznać wieloletnie zaniechanie wydania decyzji kończącej to postępowanie w stosunku do osób, które nie występowały z własnymi wnioskami o przyznanie należnych odszkodowań. Zarzut naruszenia art. 5 k.c. przez Sąd Okręgowy nie zasługiwał więc na uwzględnienie, niezależnie od tego, że skuteczne wystąpienie przez powodów z wnioskiem o przyznanie odszkodowania z art. 160 k.p.a. dawało podstawę do uznania, że w istocie rzeczy nie było potrzeby odwoływania się do instytucji nadużycia prawa podmiotowego przez powołanie się przez pozwanego na przedawnienie roszczenia, zasadność tego zarzutu nie została bowiem w tej sprawie wykazana.

Podane argumenty wykazały bezzasadność zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 123 pkt 1 pkt 1 k.c. w zw. z art. 160 k.p.a. i uzasadniały przyjęcie bezpodstawności zarzutu przedawnienia, na który powoływał się pozwany przed Sądem Okręgowym oraz w apelacji. Postępowanie administracyjne dotyczące przyznania powodowi odszkodowania opartego na powołanym przepisie zostało prawidłowo zgłoszone i było dochodzone w postępowaniu administracyjnym, które zostało wszczęte przed 1 września 2004 r. W sytuacji, gdy w stosunku do powodów nie zostały podjęte właściwe czynności po uzyskaniu przez powodów korzystnego wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 21 grudnia 2005 r., w szczególności nie doszło do zakończenia sprawy administracyjnej, co było przyczyną odrzucenia pierwszego pozwu powodów o odszkodowanie z art. 160 k.p.a., brak było podstaw do uznania, że dochodzone roszczenie uległo przedawnieniu. W sytuacji, gdy pozwany nie podważał wysokości żądanego odszkodowania, ani aktualności opinii sporządzonej w sprawie (...), która w rozpoznawanej sprawie zachowała walor niezakwestionowanego dokumentu, zasadnie Sąd Okręgowy uwzględnił oba żądania w części dotyczącej należności głównej oraz odsetek, które zostały rozbite na dwa różne okresy, odrębnie dla obojga powodów, zwłaszcza że w apelacji nie zostały zakwestionowane daty wymagalności roszczeń, ani też terminy, od których Sąd Okręgowy uwzględnił powództwo w części dotyczącej odsetek. Z podanych powodów apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Oddalenie apelacji uzasadniało z kolei obciążenie pozwanego kosztami postępowania apelacyjnego, poniesionymi przez powodów. Na podstawie art. 98 § 1 i 3 oraz art. 99 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i przy zastosowaniu § 13 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokacie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, Sąd Apelacyjny zasądził od pozwanego na rzecz każdego z powodów kwoty po 5400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Uwzględniona została stawka minimalna przewidziana dla spraw o zapłatę oraz podana w apelacji wartości przedmiotu zaskarżenia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów i art. 385 k.p.c., Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.